

Rapportage Discriminatie 2020

Gemeente Steenwijkerland

Inleiding

Vizier is begin 2020 ontstaan na een fusie van Artikel 1 Overijssel, Meldpunt Discriminatie en Pesten en Ieder1Gelijk. Vizier is werkzaam binnen 53 gemeenten in Oost-Nederland. Wij voeren taken uit die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga). Onze hoofdtak is het bieden van onafhankelijke ondersteuning aan burgers die discriminatieklachten bij ons melden. Dit doen wij door het bieden van informatie en advies, cliënten ondersteunen bij bemiddeling en bij het voeren van klachtenprocedures en het doen van aangifte. Daarnaast registreren wij de gemelde discriminatie-ervaringen en rapporteren daarover. Naast de voor gemeenten wettelijk vastgelegde taken van klachtbehandeling en registratie van discriminatieklachten richten wij ons nadrukkelijk ook op preventie door het geven van voorlichting, training en gastlessen. Ook doen wij onderzoek naar discriminatie en geven gevraagd en ongevraagd beleidsadvies.

Gemeentelijke Rapportage en landelijke en regionale monitor

Antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's) zoals Vizier, het College voor de Rechten van de Mens en de Politie registreren klachten, meldingen, verzoeken om oordelen en aangiftes van discriminatie. Op cijfermatig gebied bieden deze registraties gezamenlijk inzicht in het soort incidenten dat zich voordoet, wie erdoor getroffen worden en op welke plekken dat gebeurt. Informatie die belangrijk is om effectief iets tegen discriminatie te doen.

Vizier maakt deze jaarlijkse, gemeentelijke rapportage voor onze opdrachtgevers, de 53 gemeenten in ons werkgebied in Overijssel, Gelderland Midden en Gelderland Zuid. Zoals de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga) beoogt krijgen gemeenten hiermee informatie over wat hun inwoners aan discriminatie ervaren alsook wat anderen melden over discriminatievoorvallen in hun gemeente. Deze gemeentelijke rapportage van Vizier bevat meer kwalitatieve dan kwantitatieve informatie, met het accent meer op vertellen dan op tellen.

Naast onze gemeentelijke rapportage worden er ook een landelijk rapport en een regionale Monitor gemaakt. Hierin meer informatie over landelijke trends en ontwikkelingen die natuurlijk ook vaak lokaal effect hebben. Opvallend in 2020 waren o.a. discriminatie van Nederlanders met een Chinese achtergrond als gevolg van de uitbraak van het Corona virus, de demonstraties en het racismedebat van de Black Lives Matter beweging en discriminatie door de belastingdienst in de Toeslagenaffaire.

In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt het landelijke rapport over discriminatiecijfers geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de ADV's samen gepresenteerd.

Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens betrokken van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het College voor de Rechten van de Mens. Dit rapport, opgesteld door Expertisecentrum Art.1, verschijnt in juni 2021, tegelijkertijd met de regionale monitors.

ADV's en politie werken sinds 2013 samen om discriminatiecijfers in deze regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Over 2020 levert de eenheid Oost Nederland voor de vierde keer zo'n gezamenlijk jaarrapport. Hiervoor werkt Vizier samen met Art.1 Noord Oost Gelderland, Meldpunt Discriminatie Deventer, de Politie en het Openbaar Ministerie.

Let op!

Er kunnen verschillen voorkomen tussen de cijfers uit de bijlage bij de Regiorapportage Oost Nederland en de cijfers die staan in deze gemeenterapportage. De cijfers van de Landelijke rapportage en de Regiorapportage Eenheid Oost zijn namelijk alleen gebaseerd op meldingen gedaan door *inwoners* van de gemeente. In deze Gemeentelijke rapportage nemen wij voor het complete beeld óók de cijfers op van meldingen van inwoners van buiten de gemeente over ervaren discriminatie in uw gemeente en van door Vizier zelf waargenomen incidenten of signalen.

Klachtbehandeling

Mensen die in Steenwijkerland discriminatie ervaren, kunnen dit melden bij Vizier (de regionale antidiscriminatievoorziening ADV) of bij de politie. Ook kunnen zij een verzoek tot oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Vizier, politie en College behandelen en registreren deze klachten, aangiftes en verzoeken.

De klachtbehandeling door Vizier vindt plaats volgens een landelijk vastgestelde richtlijn. Klachtbehandeling kan verschillende gradaties en (opvolgende) fasen betreffen: het bieden van een luisterend oor (uitlaatklep, serieus nemen van een gevoel), het geven van informatie over het verschil tussen ervaren discriminatie en uitsluiting en discriminatie in juridische zin, het adviseren over welke stappen iemand zelf kan zetten, het bieden van empowerment, het bemiddelen tussen melder en wederpartij, het ondersteunen bij een externe klachtprocedure, het vragen van een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens en het ondersteunen bij het doen van aangifte en de mogelijk daaruit voortkomende juridische procedure. De wens en het doel van de melder zijn daarbij in eerste instantie leidend.

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen.

Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld.¹ De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden, leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren, is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden, terwijl dat in juridische zin geen discriminatie is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl betrokkenen dat niet als zodanig ervaren. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

Onderzoek

In opdracht van Vizier heeft een student Sociaal-Juridische Dienstverlening onderzoek gedaan naar discriminatie in WhatsApp-buurtpreventiegroepen. Dit onderzoek heeft geleid tot beleidsadvies aan gemeenten. Veel gemeenten faciliteren deze groepen maar hebben geen zicht of controle op wat er in deze groepen gebeurt. Etnisch profileren is een vorm van discriminatie en vormt een reëel risico. Het verdient aanbeveling dat gemeenten maatregelen nemen om discriminatie binnen WhatsApp-buurtpreventiegroepen te voorkomen en te bestrijden.

Discriminatiemeldingen in Steenwijkerland 2020

Klacht van inwoner over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner over voorval buiten de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner van andere gemeente over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Eigen waarneming /screening over voorval in de gemeente	Totaal
6				5	(3)	1	12

Vizier monitort de arbeidsmarkt middels een doorlopend onderzoek naar vacature-websites. Vacatures waar onterecht discriminatoire functie-eisen worden gesteld worden geregistreerd, en middels een speciaal daartoe ontwikkelde brief worden de desbetreffende organisaties aangeschreven, waarbij beïnvloeding van het wervingsbeleid het doel is. In Steenwijkerland werd **1** bedrijf op deze manier aangeschreven.

Naar Grond en Terrein:

	Burgerlijke staat	Handicap/chronische ziekte	Nationaliteit	Niet-wettelijke gronden	Ras	Totaal
Terrein						
Arbeidsmarkt			1			1
Buurt/Wijk					1	1
Collectieve voorzieningen	1			1		2
Commerciële dienstverlening		1			1	2
Onderwijs					1	1
Openbare ruimte/publiek domein					3	3
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie					1	1
Totaal	1	1	1	1	7	11

Covid-19

Discriminatie wordt vaak daar ervaren waar mensen elkaar ontmoeten. Tijdens het werk, het uitgaan, het winkelen, het sporten, in de woonomgeving. Al die activiteiten hadden in meer of mindere mate in 2020 te lijden onder de maatregelen in verband met Covid-19. Het vele thuiswerken bijvoorbeeld, wat in de hele regio tot minder klachten op de arbeidsmarkt heeft geleid. Ook op de terreinen sport/recreatie en horeca zien wij een vergelijkbaar beeld.

Maar anderszins leidde Covid-19 ook tot andere meldingen. Veel mensen met een Aziatisch uiterlijk werden meteen na de Corona-uitbraak vijandig bejegend op grond van hun afkomst. Meestal vonden deze incidenten plaats in de openbare ruimte. Drie inwoners van buiten Steenwijkerland meldden zo'n vijandige bejegening in Steenwijkerland.

Casuïstiek

Meldster heeft een aantal jaren in Amerika gewoond en daar ook het nodige onderwijs gevolgd. Bij haar terugkomst in Nederland heeft ze ook hier nog enkele opleidingen gedaan. Ze solliciteert voor het geven van bijles in een aantal vakken bij een landelijk werkend instituut, gevestigd in Steenwijkerland. Ze wordt afgewezen vanwege het feit dat ze niet in Nederland de middelbare school heeft gevolgd. Ze vindt dat er onderscheid wordt gemaakt op grond van nationaliteit/ras. In ons wederhoortraject wordt deze afwijzingsgrond erkend. Als onderbouwing wordt gesteld dat ervaringen uit het verleden leert dat mensen die niet aan deze eis voldoen geen goede bijlesdocent zijn. Hier vragen we een nadere onderbouwing op. Omdat die niet wordt gegeven wordt de zaak voorgelegd bij het college voor de Rechten van de Mens. De geplande zittingsdatum is nog niet bekend maar zal vermoedelijk na de zomer 2021 zijn.

Meldster is een alleenstaande moeder met een zoon van 14 jaar. Ze ervaart ernstige overlast door een groepje jongeren. Ze voelt zich bedreigd en niet meer veilig in haar huis in Steenwijkerland. Er worden voorwerpen tegen haar ramen gegooid, er wordt belletje getrokken en er wordt naar haar geroepen dat ze terug naar haar thuisland moet. Toen ze op een avond er niet meer tegen kon heeft ze 112 gebeld. De dienstdoende agent heeft haar gezegd dat ze begin van de week zou worden gebeld en dan kon ze een afspraak maken om aangifte te doen. Omdat ze niet wordt gebeld neemt ze zelf contact op om aangifte te doen. Op het bureau aangekomen hoort de agente haar verhaal globaal aan en weigert vervolgens om aangifte op te nemen. Ze vraagt om een schriftelijk bewijs dat ze op bureau geweest is en dat ze geen aangifte mag doen. Ook dit wordt geweigerd. Enkele weken later volgt opnieuw de nodige overlast bij haar thuis door dezelfde jongeren. Er vinden vernielingen plaats, zo wordt de spiegel van haar auto eraf geschopt. Ze neemt telefonisch contact op en krijgt een vrouwelijke politieagent aan de telefoon die haar afsnauwt en geen begrip toont. Ze voelt zich nog minder veilig. De politie die je zou moeten beschermen is er blijkbaar niet voor haar. Dan neemt ze na een maand of 2 contact met ons op. Ook wij krijgen niet direct met de juiste agent contact. Het duurt ongeveer een maand. Het is januari 2021. Dan wordt eindelijk de impasse bij de politie doorbroken. De zaak zal ook in 2021 nog doorlopen.

Een inwoner van Steenwijkerland doet aangifte van een incident bij de politie in Amsterdam. Hij krijgt een bericht van afhandeling. Dit afhandelingsbericht is aan hem gericht, maar met zijn werkelijke naam, en niet op de naam die hij heeft opgegeven. Dat is namelijk zijn gewenste aanspreeknaam zoals hij ook bij de gemeente staat geregistreerd. Hij vindt dat er sprake is van discriminatie op grond van ras. Na het nodige uitgezocht te hebben, hebben we een klacht ingediend over het naamgebruik door de politie van Amsterdam. Pas als duidelijk wordt waarom de politie in afwijking van de gewenste naam de werkelijke naam gebruikt valt te beoordelen of er mogelijk sprake is van discriminatie. Na de nodige telefonische contacten komt er een afhandelingsbrief waarin uitgelegd wordt hoe de politie een naam controleert en selecteert. Omdat melder niet tevreden is met dit antwoord komt er een vervolgonderzoek. Dan wordt duidelijk dat ook de politie te maken heeft met de privacywetgeving. Ook zij kunnen slechts de hoogst noodzakelijke gegevens uit het BRP halen. Tot nu toe hebben ze nog nooit stilgestaan dat ze ook de gewenste aanspreeknaam moeten kunnen lezen. Zowel hun software, als ook het privacyreglement zal daarvoor aangepast moeten worden. De klacht van de melder heeft dus niets met discriminatie te maken. Het was tot nu toe de keuze voor de wijze waarop de software bij de politie is ingericht. De politie kan momenteel van niemand in het land de gewenste aanspreeknaam lezen. Voortvloeiend uit deze klacht hebben we opnieuw contact met de politie en we krijgen de toezegging dat er een nieuw softwaresysteem wordt gemaakt, waarbij men ook aan dit probleem aandacht zal besteden.